

Nr 327.

Av herr **Andersson, Henrik, m. fl.**, angående rätt till avdrag för ränta å upplånat kapital vid beräkning av beskattningsbar inkomst från olika förvärvskällor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 213 med förslag till kommunalskattelag m. m. skapar i förslaget 44 § en generell möjlighet för företag med olika verksamhetsgrenar att fördela avdrag för ränta å upplånat kapital på de olika grenarna efter grunder, som ligga helt vid sidan om de faktiska förhållandena. Väl är huvudregeln enligt förslaget den, att räntan skall fördelas allt efter som det upplånade kapitalet hänför sig till olika av den skattskyldige innehavda förvärvskällor, och på sätt nedan skall påvisas torde i vanliga fall för den skattskyldige icke någon svårighet föreligga att förebringa utredning i sådant avseende. Men i verkligheten torde huvudregeln sättas ur kraft genom den legaliserade möjligheten att slå ut gäldräntan efter den skattskyldiges i inkomstgivande verksamhet använda tillgångar. Härigenom skapas ett förhållande, som är till största nackdel för vissa kommuner, särskilt de stora skogskommunerna i nordliga Sverige. För dem skulle gälla, att bolagen, vilka innehava skogar och från dessa hämta råvaror till sina sågverk eller annan av dem bedriven industri, fördelade gäldräntan på fastigheterna och industrien allt efter resp. tillgångars värde men utan avseende på vilka tillgångar, som med det lånade kapitalet rätteligen förvärvats, eller vilket kapital, som eljest nedlagts i de olika verksamhetsgrenarna. Detta under täckmantel, att utredning icke stode att åvägbringa till stöd för en riktigare fördelning.

Ett förfaringssätt som det ovan antydda skulle enligt vårt förmenande innebära den största orätt. Det är nämligen uppenbart, att skogsbolagen såsom regel icke förvärvat sina tillgångar av olika slag för eget och upplånat kapital i en över hela linjen lika utsträckning. Fastmera förhåller det sig så, att bolagens skogsfastigheter, framförallt sådana, som förvärvats för lång tid tillbaka, icke anskaffats med lånade medel eller i allt fall icke med dylika medel i en utsträckning, som kan jämföras med den, som gäller för övriga tillgångar. Och även om upplånat kapital kommit till användning vid fastigheternas förvärv, så måste det anses, att bolagen, då de under årens lopp å fastigheterna avverkat skog till ett värde, som måhända mångdubbelt överstiger köpeskillingen för resp. fastigheter, använt det erhållna kapitalet till amortering av skulden. Vad åter angår bolagens industriella anläggningar samt de övriga tillgångar, vilka finna användning i industrien, är det jämväl uppenbart, att dessa i en

nyare tid tillkomna och efter hand alltmera påkostade tillgångar dragit det väsentliga av föreliggande lånekapital. Är detta förhållandet, så bör ock gäldräntan avgå allenast vid beräkningen av inkomst från denna förvärvskälla, men så blir enligt det föreslagna stadgandet ofta nog icke förhållandet. Det kan nämligen förutsättas, att industrien vissa tider icke kan förränta det nedlagda kapitalet, och bolagen kunna då med stöd av den ovan omförmälda fördelningsregeln övervältra skuldränta å skogsbruket samt därigenom nedbringa taxeringen. Under andra år åter, då industrien lämnar förhållandevis stor inkomst, kan det vara lämpligt att i stället låta denna verksamhet påföras lejonparten av ränteutgiften. För att vinna detta syfte behöva bolagen då endast verkställa utredning om gäldens riktiga fördelning. Sålunda skulle bolagen genom större eller mindre godtycklighet vid räntefördelningen kunna icke blott nedbringa sin sammanlagda skatt utan även reglera det inbördes skattetrycket skogs- och industrisocknarna emellan. Det tarvas icke stor eftertanke för att förstå, att det är skogssocknarna, som under nuvarande förhållanden bli lidande genom berörda godtycklighet.

Undertecknade förmener, att i stället för den i propositionens 44 § föreslagna föreskriften bör givas en annan, enligt vilken åt taxeringsmyndigheterna beredes möjlighet att verkställa en rättvis fördelning av ränteavdraget. Vi anse oss hava funnit en lämplig regel i den av 1921 års kommunalskattekommitté föreslagna 69 § (1924 års betänkande med förslag till kommunalskattelag). Kommittén, vilken utdömer den i gällande skatteförfattningar givna bestämmelsen om ränteutgifternas subsidiära fördelning å olika inkomstkällor allt efter förhållandet mellan bruttoinkomsternas inbördes storlek, motiverar sitt förslag just därmed, att taxeringsmyndigheterna böra äga att efter eget skön verkställa *skälig fördelning*. Med detta system skulle den oskattbara fördelen vinnas, att den skattskyldige till undvikande av ett ofördelaktigt taxeringsresultat tvingades att prestera erforderlig utredning. Väl inse undertecknade, att utredning under vissa förhållanden kan vara svår att åstadkomma samt att en regel, sådan som den av Kungl. Maj:t nu föreslagna, för en del företag kan vara påkallad. Det är likväl vår fasta förvissning, att en föreskrift om skälighetsfördelning, vilken ju icke alldeles utesluter uppdelning efter tillgångarnas värden, är riktigare än den föreslagna och jämväl tillräcklig för de syften, som med en föreskrift i detta hänseende böra ernås.

Då man härefter frågar sig, vilka möjligheter just skogsbolagen äga att tillmöteskomma taxeringsmyndigheterna med erforderlig utredning, blir svaret följande. För de norrländska skogsbolagen är karaktäristiskt, att med avseende å dessas organisation och bokföring en tydlig gräns uppdrages mellan skogsbruket och industrien, alltså mellan fastighet och rörelse. Än vidare är bokföringen vanligtvis så lagd, att samtliga skogsfastigheter under bolagets eget bruk inom ett och samma bya- eller skifteslag bilda bokföringsenhet. Mera sällan förekommer det, att varje fastighet eller fastigheter inom skilda skifteslag, sammänförda till skogsblock, bilda sådan enhet. Med det angivna bok-

föringssystemet följer, att inkomster och utgifter inom de olika förvärvskällorna (givetvis med undantag beträffande gemensamma administrationskostnader) utan svårighet kunna isärhållas. Detta gäller gäldräntorna såväl som övriga utgifter, och det är således för bolagen känt, vilket anläggnings- och övrigt driftskapital, som kan vara att hänföra till de olika fastigheterna eller fastighetskomplexen. — I detta sammanhang må betonas, att en uppdelning på de enskilda fastigheterna icke ur kommunernas intressen synes nödvändig; det räcker härvid att följa den uppdelning i särskilda förvärvskällor, som i annat sammanhang föreslagits (se motionen till första kammaren nr 328). Och även om sistberörda förslag icke skulle vinna riksdagens bifall, utan såsom enhet beträffande inkomstkällan jordbruksfastighet skulle fastslås fastighet eller komplex av fastigheter inom en och samma kommun, vilka i ägarens eller brukarens hand äro att anse såsom förvaltningsenhet (18 § a) i Kungl. Maj:ts förslag), så skulle undertecknade likväl anse sig hava vunnit sitt huvudsyfte med den här nedan förordade beskattningsregeln, i det att genom densamma skulle förebyggas, att förvärvskällor av olika art och lokaliserade till skilda kommuner å varandra utövade inverkan till försämring av vissa kommuners rätt i avseende å avdrag för gäldränta.

Det torde icke vara möjligt att med siffror belysa, i vad mån taxeringsresultatet inom av oss närmast åsyftade kommuner genom den av Kungl. Maj:ts föreslagna bestämmelsen skulle förryckas. Att nedgången i de taxeringsbelopp, som eljest skulle stå till förfogande, är betydlig, torde dock stå klart för var och en. Även enligt den gällande rätten är ju förhållandet enahanda, och vi tillåta oss att här intaga ett utdrag ur en till Kungl. Maj:ts ställd besvärsskrift från en i Norrland belägen kommun: "Om de av skattetrycket redan vacklande skogskommunernas huvudsakligaste skatteobjekt, skogsbruket, får på sådant sätt elimineras, måste den redan i stor utsträckning skuldsatta befolkningen fly ifrån en sådan av höga skatter och fattigdom dödsdömd kommun."

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa undertecknade, att riksdagen för sin del ville besluta,

dels att 44 § i Kungl. Maj:ts förevarande förslag erhåller följande ändrade lydelse: "Är skattskyldig berättigad till avdrag för ränta å upplånat kapital och kan utredning ej vinnas, huru stor del av samma kapital hänför sig till olika av den skattskyldige innehavda förvärvskällor, må räntan upptagas till avdrag under de särskilda förvärvskällorna efter ty skäligen provas";

dels ock att punkterna 2, 3 och 4 i anvisningarna till nämnda paragraf eller eventuellt anvisningarna i deras helhet måtte ur förslaget utgå.

Stockholm den 12 april 1928.

H. Andersson.

Per Andersson.

Emil Jonsson.

